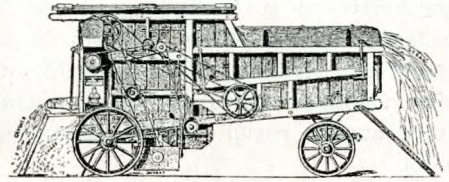

A cséplőgép első nyilvános szereplése hazánkban.

A cséplőgép 1858-ban.

Az alább közölt 69 éves jegyzőkönyvi kivonat és két hirlapi cikk érdekesen festi le azt a csodálkozást, amit annakidején az első fakeretes cséplőgép keltett az emberekben.

**

PROTOCOLLUM

Pesten a Magyar Nemzeti Múzeum kertjében 1858-ik esztendőnek augusztus hava 18-ik napján délelőtt 10 órakor kezdődött, az angolországi Clayton, Shuttleworth és Társa gyárnokok által készíttetett mezei cséplőgépek próba csépléséről.

A gőzgépet igazítja Darlton J. H. angol gépmester.

A gabonakévéket Böjtös András pesti polgár lakatosmester rakja be az cséplőgép szájába.

10 órakor Darlton angol gépmester megindította a gőzgépet, amit gőzfüttyüléssel adott a publikum tudására.

A gőzsgép nyomban megindult pár minutumig lassan ment, azután a gépmester állandó kéznyomására mindég jobban-jobban nekiindult, amíg a gépmester egy uj füttyülő jelzésére Böjtös András a másik — fából való — gépegyen belévetette az első kévét a machina brugó szájába.

Nyomban megindult a szem-szóródás is hátrul a zsákoló lyukon.

A bizottság a bekerített helyen sorra examinálta a gépek járását és arról ezeket adják közre :

A fával, de inkább kőszénnel fűtött gőzsgép a gépmester kézzel való igazítása során lassan, avagy jobban járt, ahogy ezt a bizottság kívánta.

A fából való igazi cséplőgép a gépmester akarattya után jobban, vagy lassabban járt.

A kévékből az éleket a gép szájában fekvő fogak szépen, rendben lekapkodták.

Az éleket tisztán, polyva, gaz vagy szalma nélkül hullott ki a nyíláson.

A szalmában csak itt-ott maradt nagyon kevés szem, századrésze se annak, ami akár cséplés akár nyomtatás után marad a zsupban.

Igy hát megállapította a bizottság, hogy a mezei cséplőgépek közül a próbán imént bemutatott cséplőgép eredményes munkája szerint a bemutatott gép tíz munkás ember egy napi munkáját egy óra alatt elvégzi.

A gépcséplés által kivert szemek tiszták, sértetlenek, se szalma, se polyva, se gaz nincs velök.

HOFHERR-SCHRANTZ-CLAYTON-SHUTTLEWORTH

Nyersolaj-, petroleum-, szivógáz-motorok

A gépek kéznyomásra igazíthatók, figyelemmel tüztől biztosak, könnyű szerrel egy helyről másra vihetők.

Épp ezekért az examináló bizottság maga meggyőződése szerint javallja a Nemes magyar Mágnásoknak birtokosoknak s a publikumnak, a mezei-cséplőgépeket bátran vásárlhatják, mivel az csakis maguknak igaz javukra szolgálnak s egy néhány esztendő folyásán maguk magukat kifizetik.

Minek hitelül stb. stb.

* *

A „Magyar sajtó“ közleménye
1858. augusztus 19-én.

GŐZCSÉPLŐGÉP BEMUTATÁS.

A Múzeum kertnek Szénatér felé néző oldalán volt felállítva a cséplésre kész két gép. Elöl a gőzgép, amely tiszta vasból áll, hátul a cséplőgép, amely javarészen fából készült, csak a kerekek, meg a belső részei, amilyenek a tengelyek, fogak stb. vannak vasból, meg acélból.

A városkapitány már 8 órakor reggel széles 8—10 suknyi kerületben körülvette rendőrök által tartott kötéllel a gépeket, hogy a publicum maga kárját ne vallja, ne férjen közel a géphez.

Pontban 10 órakor a már korábban befűtött gőzgép éles fűtőt adott s a nagy oldalkerék, amely a gőzgépet a cséplőgéppel összeköti, lassan megindult.

Alig pár szempillantás múlva már olyan gyorsan forgott a nagy szíjhajtókerék, hogy a küllőket nem lehetett látni, hanem összefolytak, egynek látszottak, mire a gépmester megint megnyitotta a gőzfűtülőt, hogy jelt adjon a cséplőgépen álló másik gépmesternek, aki a kezeibe adott kévét lassan bedugta a gép tetején lévő

gépszájába, mire a gép egyszerre elbődült, hogy sok gyenge szívű asszony, meg lány hangosan felsivitott, attól való féltőkben, hogy talán valami szerencsétlenség esik.

De a két gépmester értette a mesteriségét. Egy-kettőre felgépelték egy nagy rakás kévét, a szem pedig szépen kifejtve leömlött a cséplőgép hátulján — a gőzgép felé eső részén — lévő zsákokba.

A vizsgáló bizottság sorra nézte a gépeket s ahogy kívánták, úgy igazította a gőz-gépmester a gépek járását, hol lassan, hol sebesebben.

Egy óra hosszat tartott a próba, miközben annyi gabonát tisztított meg a gép, hogy csak nem győztük csodálni, de maguk a bizottság tagjai is nagyon meg voltak lepve a sikeren, pedig nem egy látott már külföldön is több gőzcséplőgépet.

* *

A „Magyar Hírlap“ cikke
1858. augusztus 19-én.

PRÓBACSÉPLÉS GŐZÖSGÉPPEL.

Tíz órakor kezdődött e bemutatás, de már jóval előbb teméntelen sokadalma a kíváncsiaknak lepte el a Múzeum környékét. A bizottság is csak alig tudott helyt kapni. Nagyszerű volt ahogy a gőzgép indult, előbb lassan, méltósággal, majd egyre gyorsabban, míg utóbb csak a levegő-égen előidézett bugásból sejtettük, hogy működik. A tulajdonképeni kalászvágó, vagyis cséplőgépen egy másik machinista rakogatta be a gépely szájába a kévét. Alul ömlött az élet, az oda állított zsákokba, egy óra alatt circa 20 mérő szemes élet került a zsákba. Mennyi időtakarítást jelent ez, ki-ki tudhatja.

—